

Staré tisy na Valašsku

seriál
**PŘÍRODA
VALAŠSKA**

Valašsko si dosud uchovalo jedinečnou krajinu s několika přírodními zvláštnostmi, ke kterým patří i vymírající strom tis (*Taxus baccata*). Už v roce 1931 píše v časopise Naše Valašsko moravský botanik Gustav Říčan: „Tis vymírá, ač býval před několika stoletími dosti rozšířenou složkou bukového lesa, asi jako nyní javor.“

Hlavní příčinou vyhubební tisu byl jeho pomalý růst; strom potřeboval půl tisíciletí, aby vydal kmen půl metru silný.

Pak byl tis hojně vyhledáván k hotovení nádob, lžic, nožů, luků a samostřílů, jelikož skýtá dřevo tvrdé, pevné, proti hnilobě a pukání odolné.

Nyní jsou zachovány na Moravě jen jednotlivé tisové stromy, většinou velkého stáří, na něž se hledí jako na vzácnou přírodní památku. To platí ovšem jen o stromech samorostech, stromů tisových v minulém století úmyslně sazených v sadech i lesích jest dosti.“

Říčanovo konstatování je platné do dnešních dnů. Tis je velmi vzácný v celé České republice, dochoval se především na strmých, skalnatých a těžce přístupných stanovištích (Křivoklátsko,

Moravský kras, kaňon Vltavy).

A na Valašsku najdeme už opravdu jen několik starých tisových velikánů (Velké Karlovice – Jezerné a Podfaté, Nový Hrozenkov – Stanovnice, Zubří). To, že tis byl v minulosti na Valašsku mnohem více rozšířen, dokládají i místní názvy – Tisňavy (Velké Karlovice, Valašská Bystřice), Tisový (Velké Karlovice), Tisůvka (Brňov), Tisová (Liptál) a

další. V ČR patří tis mezi ohrožené a zákonem chráněné druhy rostlin. A chráněn je i v sousedních státech, na Slovensku a v Polsku.

Právě na Slovensku se ještě můžeme setkat s lesními porosty, ve kterých je tis častou přirozenou součástí. Zajedte se podívat třeba na Velkou Fatru do Harmanecké doliny.

V současnosti je využití tisu pouze okrasné, sadovnické. K znečištěnému ovzduší je tolerantní, často je proto vysazován ve městech. Velmi dobře snáší sestřih i silný ořez, dobře se tvaruje a požadovaný tvar si dlouho uchovává. A pozor, téměř celá rostlina je jedovatá, pouze červený „míšek“ obalující semena jedovatý není.

Autor: Jana Tkačková, botanik Přírodovědného oddělení Muzea regionu Valašsko, Valašské Meziříčí

